

EN RAPPORT FRÅN MEDLINGSINSTITUTET

Löneutvecklingen i Sverige

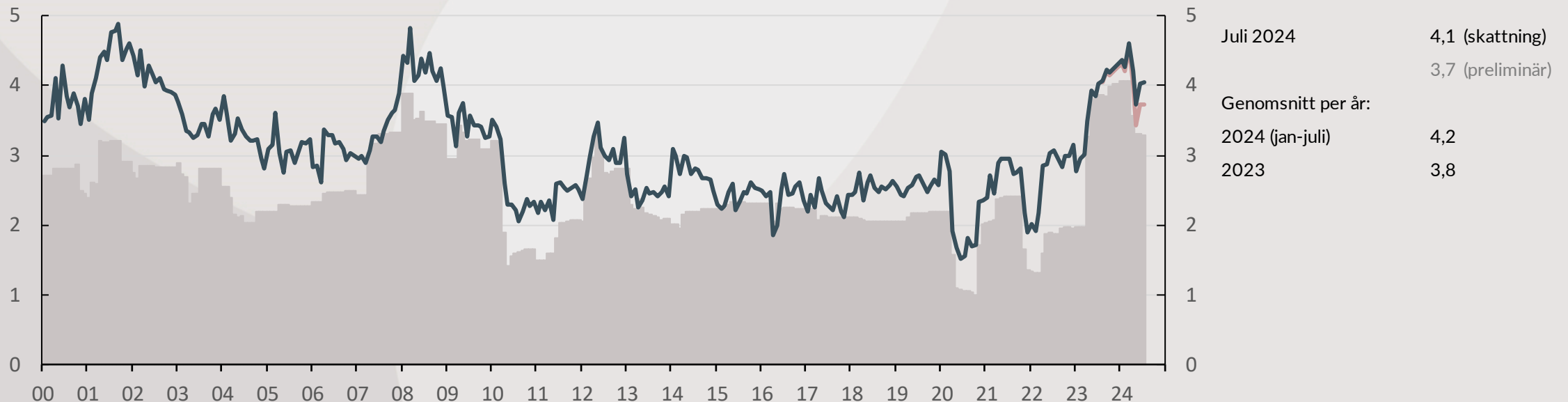
till och med juli 2024

Löneutvecklingen i Sverige t.o.m. juli 2024

- Lönerna förväntas ha ökat med **4,1 procent** i juli 2024 jämfört med juli 2023. Det är inklusive en prognos för hur mycket retroaktiv lön som kommer att läggas till den preliminära ökningstakten på **3,7 procent**.
- Lönerna har ökat långsammare under våren och sommaren än under årets inledning, då de ökade med i genomsnitt 4,4 procent. Det har att göra med att de centralt avtalade löneökningarna dämpats från 4,1 till 3,3 procent mellan första och andra kvartalet.
- Inflationen (KPIF) var 1,7 procent i juli. Det gjorde att reallönerna i juli steg med **2,4 procent** jämfört med föregående år, exklusive effekter från ränteförändringar. Reallönen inklusive ränteeffekter (KPI) ökade med **1,5 procent** jämfört med förra året.
- Reallönerna beräknat med KPIF, det vill säga då boräntekostnader räknas bort från inflationen, har 16 månader efter att det senaste kostnadsmärket etablerades stigit med 3,9 procent. Det är den snabbaste reallöneökningen som noterats vid motsvarande tidpunkt under 2000-talets olika avtalsperioder.

Löner i hela ekonomin

Årlig procentuell förändring

Källa: Medlingsinstitutet.

Centralt avtal

Preliminärt utfall

Definitiva utfall och modellskattningar

Löner och avtal

Lönerna i Sverige ökade med **3,7 procent** i juli 2024 jämfört med juli 2023, enligt preliminära siffror. I privat sektor ökade lönerna preliminärt med **4 procent** medan de ökade med preliminärt **3,1 procent** i offentlig sektor. I kommuner och regioner var den preliminära ökningstakten **2,9 procent** respektive **1,6 procent**.

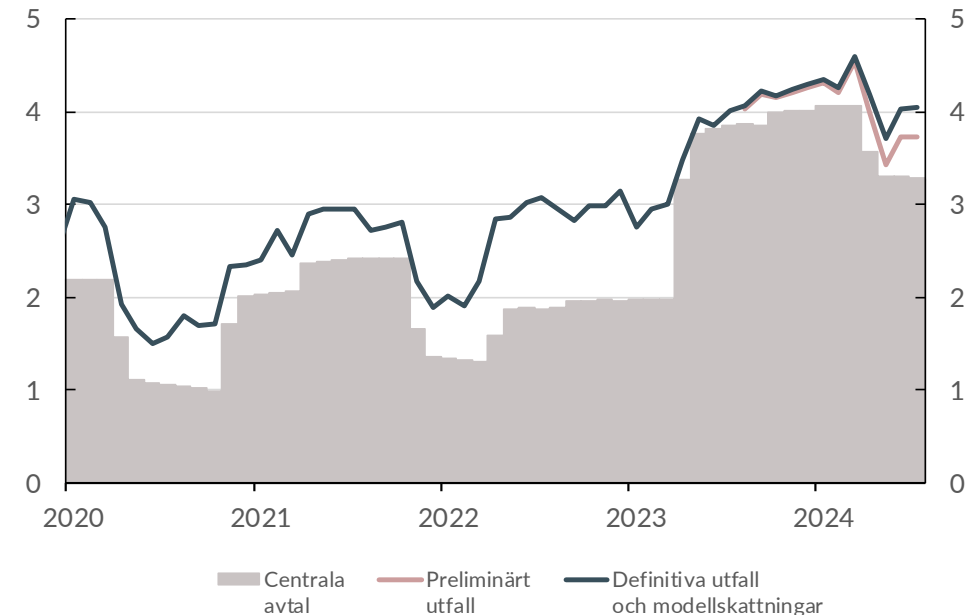
Det försenade avtalet för sjuksköterskor i offentlig sektor innebär att nya löner började gälla från och med 30 juni, snarare än 1 april, vilket skulle ha varit fallet utan konflikten mellan Vårdförbundet och SKR. Vad som sker med retroaktiv lön i den lokala lönebildningen är ovanligt svårt att förutse. Den definitiva löneökningstakten i regional sektor väntas dock bli lägre än i övriga sektorer under andra kvartalet till följd av den utdragna konflikten. I juli föreligger dock ingen sådan förväntan.

Statens löner väntas öka med i genomsnitt **5,3 procent** i juli när statistiken blir definitiv. De centrala avtalen i staten löper ut jämförelsevis sent på året och de avtalade lönerna ökar därmed snabbare än i övriga sektorer fram till och med september. Lönerna i staten ökar för närvarande även snabbare eftersom exempelvis Polisen avtalat om att slå samman två års lönerevisioner till en, vilket fått genomslag från och med mars i år. Från och med oktober kan man dock vänta sig att löneökningstakten avtar generellt i staten i och med att den avtalade löneökningstakten då minskar från 4,1 till 3,3 procent för de flesta anställda.

Medlingsinstitutets modellprognos för det definitiva utfallet uppskattar hur mycket retroaktiv lön som kommer att adderas till de senaste månadernas löneutfall. Lönerna i hela ekonomin förväntas ha ökat med **4,1 procent** i juli när siffrorna blir definitiva (se diagram 1 och appendix 1). I privat sektor och i offentlig sektor väntas den definitiva takten uppgå till **4,2** respektive **3,6 procent**.

Diagram 1. Löner i hela ekonomin

Årlig procentuell förändring

Källa: Medlingsinstitutet

Aktuellt industrimärke april 2023 – mars 2025

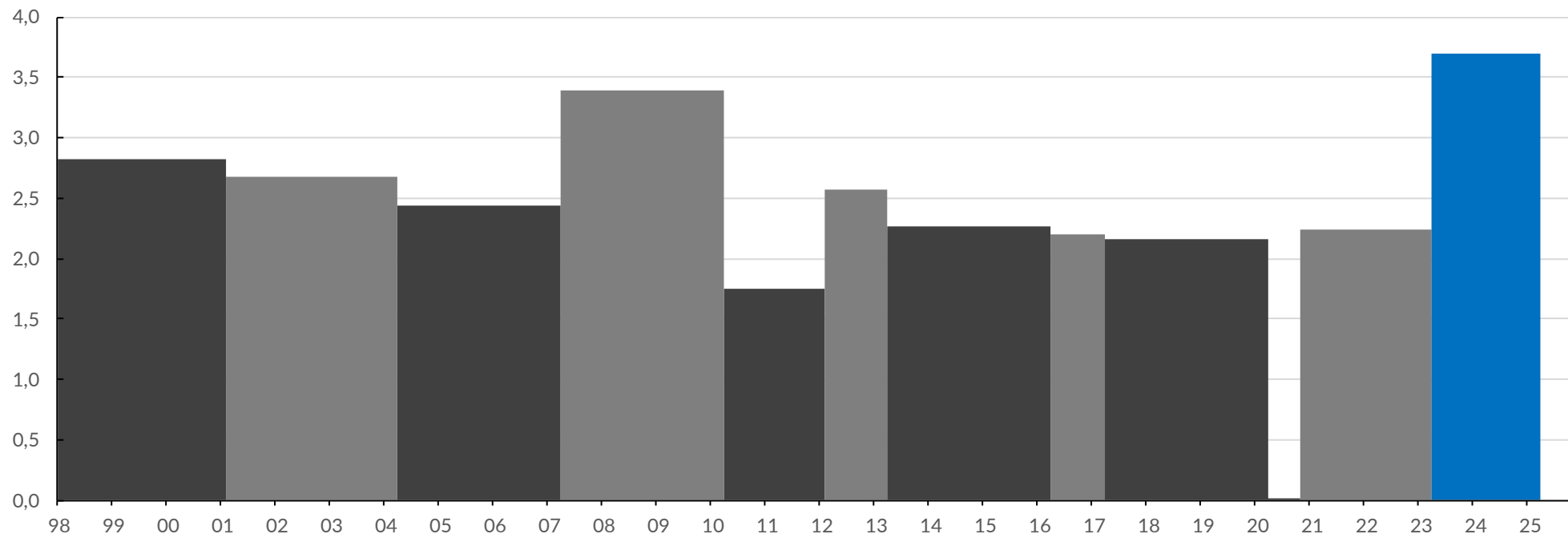
De aktuella kollektivavtalen i industrin innebär arbetskostnadsökningar på totalt 7,4 procent. Avtalen löper under 24 månader från april 2023 till och med mars 2025. I avtalen ingår en inledande höjning på 4,1 procent och en andra höjning på 3,3 procent i april 2024.

Den genomsnittliga årliga förändringen under det nya märkets avtalsperiod är 3,7 procent. Det innebär att de avtalade lönekostnaderna ökar med den högsta takten sedan Industriavtalets tillkomst (se diagram nedan och tabell A3 i appendix 1).

Kostnadsmärket innehåller andra komponenter än lön. Statistiken över de centralt avtalade löneökningarna innebär därför förändringstal som skiljer sig från märket för de totala kostnadsökningarna (se mer i appendix 4).

Diagram: Industrimärket 1998-2025

Genomsnittlig årlig kostnadökning under löptiden

Anmärkning: Skifte av mörk- respektive ljusgrå stapel markerar skifte från ett kostnadsmärke till ett annat. Blå stapel avser märket april 2023-mars 2025.

Källa: Medlingsinstitutet

Restpost mellan utgående och avtalade löner

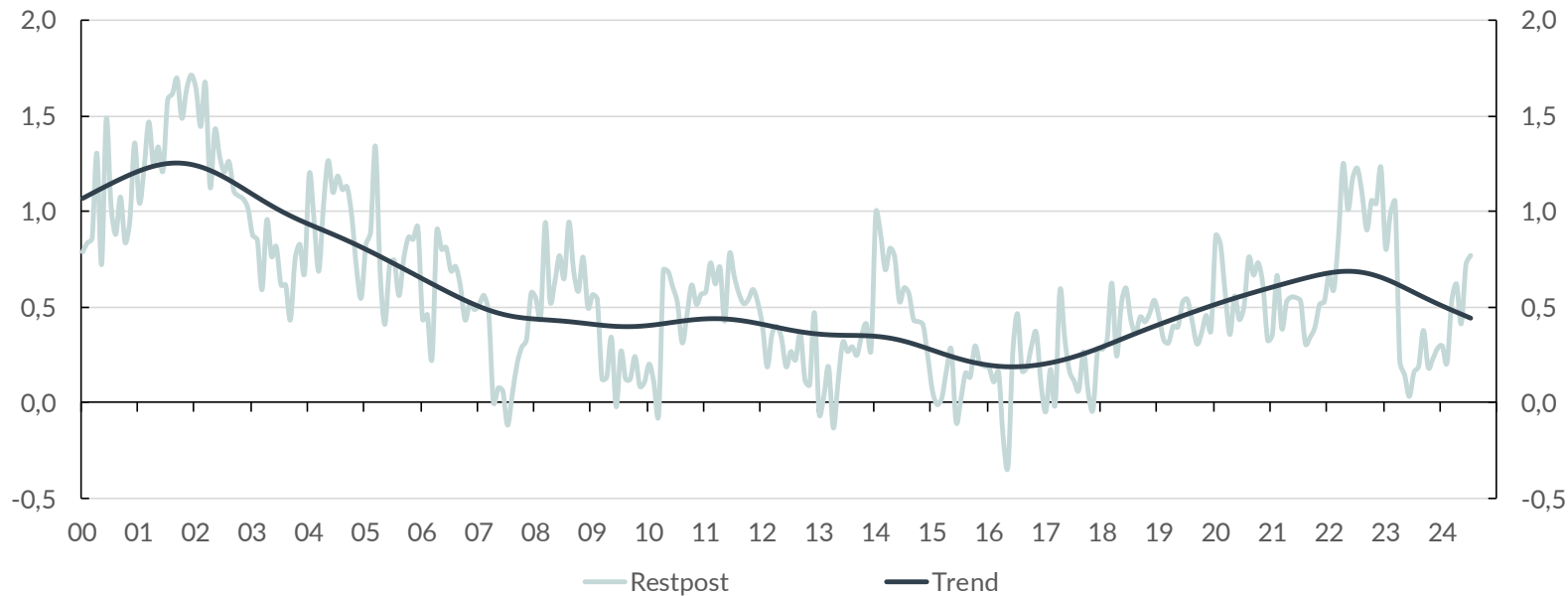
Restposten, skillnaden mellan utgående och avtalade löner, förväntas bli **0,8 procentenheter** i juli när siffrorna blir definitiva (se diagram 2).

Den centralt avtalade löneökningen var 3,3 procent i juli 2024 medan den preliminära ökningen för utgående löner var 3,7 procent. Det är en skillnad på 0,4 procentenheter. Modellprognosen indikerar dock att de utgående lönerna kommer att revideras upp.

Notera att en knapp fjärdedel av alla anställda antingen har kollektivavtal utan specificerad löneökning eller saknar kollektivavtal. Utgående löner avser dock alla anställda (se appendix om avtalsstatistiken). Detta bidrar till att restposten snabbt kan förändras när det sker omslag i de avtalade lönerna. Från och med andra kvartalet 2024 dämpades de avtalade löneökningarna mer än de utgående lönernas ökningstakt, vilket har lett till en högre restpost.

Diagram 2. Faktiska - avtalade löneökningar

Procentenheter

Anmärkning: baseras på modellskattningar för perioden augusti 2023 - juli 2024.

Källa: Medlingsinstitutet.

Lön efter sektor

Det första preliminära löneutfallet i privat respektive offentlig sektor uppgick till **4,0** respektive **3,1 procent** i juli. Enligt modellskattningar väntas dock lönerna ha ökat med **4,2** i privat sektor respektive **3,6 procent** i offentlig sektor när statistiken blir definitiv (se diagram 3 och avsnittet "Löner och avtal" ovan).

Tabell 1. Löner efter sektor

Årlig procentuell förändring, genomsnitt per år

	Definitiva och skattade utfall		Definitiva och preliminära utfall	
	2023	2024	2023	2024
Hela ekonomin	3,8	4,2	3,7	4,0
Privat sektor	4,0	4,4	4,0	4,3
Arbetare	3,6	3,8	3,6	3,7
Tjänstemän	4,2	4,8	4,2	4,6
Offentlig sektor	3,2	3,6	3,1	3,4
Kommuner	3,0	3,3	3,0	3,2
Regioner	3,7	3,0	3,7	2,5
Staten	2,8	4,9	2,8	4,7

Anmärkning: Tabellen baseras på definitiva utfall januari 2023 - juli 2023 och preliminära utfall respektive modellskattningar för perioden augusti 2023 - juli 2024.

Källa: Medlingsinstitutet.

Från och med 2021 har lönerna stigit snabbare i privat sektor medan de innan dess steg med högre takt i offentlig sektor (se tabell 1, diagram 3 och appendix 3). I privat sektor har lönerna ökat snabbare bland tjänstemän än bland arbetare 2023 och hittills under 2024 (se tabell 1). Det är framför allt inom privata tjänstenäringar som IT och ekonomi samt privat vård och utbildning som tjänstemännens löner stigit snabbare.

Diagram 3. Löner i privat och offentlig sektor

Årlig procentuell förändring

Anmärkning: modellskattningar för perioden augusti 2023 - juli 2024.

Källa: Medlingsinstitutet.

Reallöneförändringar

I juli var inflationstakten något under Riksbankens mål på 2 procent. Årsförändringen av konsumentpriserna exklusive boräntor (KPIF) uppgick till 1,7 procent. Trots att Riksbanken sänkte räntan både i maj och i juni bidrog dock ränteuppgångarna mellan 2023 och 2024 till att inflationen inklusive boränteeffekter (KPI) var högre än så och uppgick till 2,6 procent.

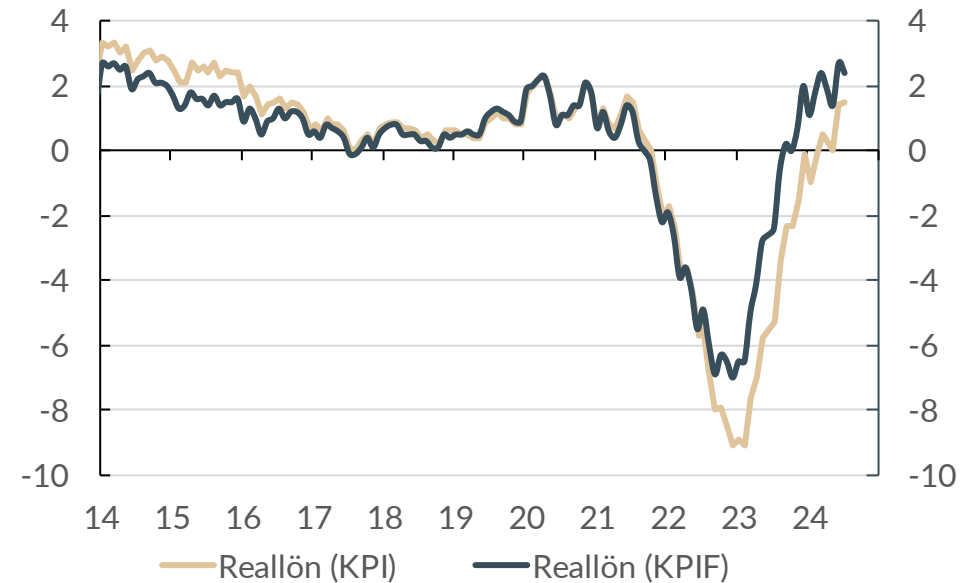
De nominella lönerna ökade samtidigt med 4,1 procent. Det innebar att reallönerna (KPIF) steg med starka **2,4 procent** i juli (se diagram 4 och tabell A1 i appendix 1).

Även reallöneökningen beräknat med KPI, det vill säga inklusive effekterna från det senaste årets ränteuppgång, var märkbar i juli och uppgick till **1,5 procent** (se diagram 4). Det är andra månaden på raken som löneökningstakten översteg inflationen (enligt KPI) med mer än en procentenhet.

Reallönernas utveckling beräknas som skillnaden mellan ökningstakten för utgående löner och inflationstakten.

Diagram 4. Reallöner

Årlig procentuell förändring

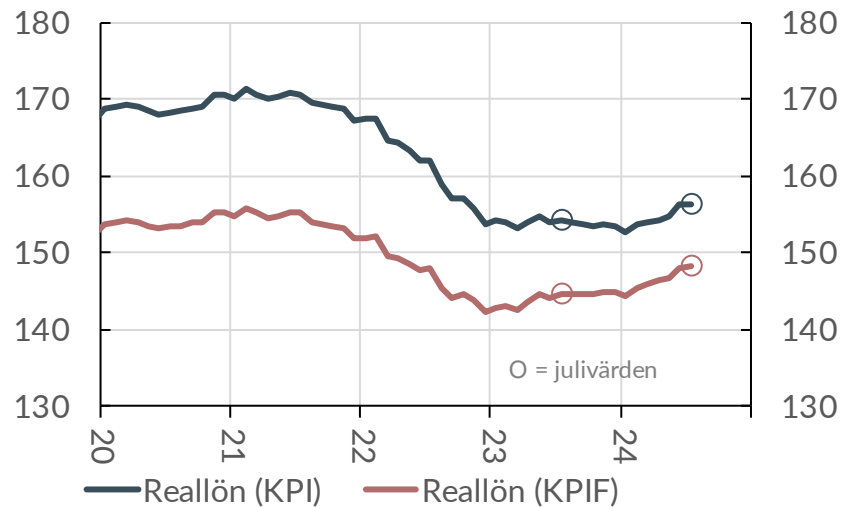
Anmärkning: baseras på definitiva löneutfall januari 2023 - juli 2023 och preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden augusti 2023 - juli 2024.

Källa: Medlingsinstitutet.

Reallönens nivå

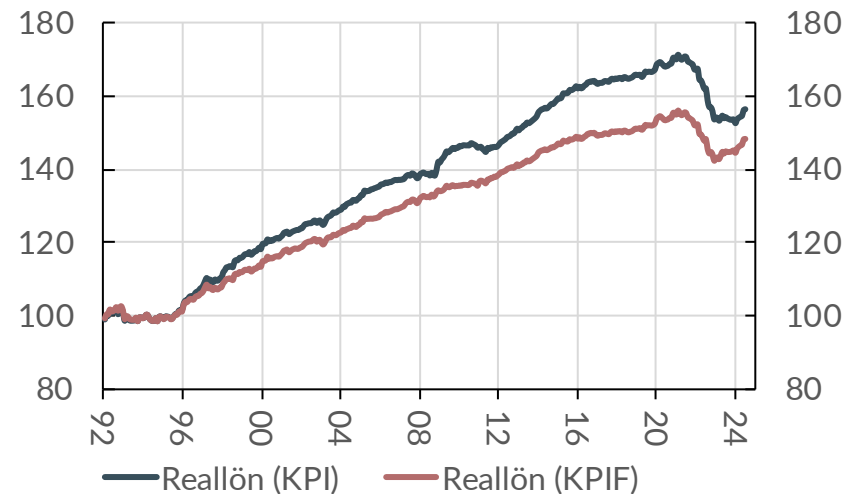
Den genomsnittliga reallönen (KPIF) är på en högre nivå än för 12 månader sedan (se diagram 5a). Dessutom gör de senaste månadernas långsammare prisökningar att det är en fortsatt positiv trend för reallönen, trots att industrimärket och den nominella löneökningstakten bromsar in.

Diagram 5a. Reallöner 2019-
Index, 1995 = 100

Reallönerna är högre jämfört med när de bottnade i inledningen av 2023. Men de är fortfarande på en klart lägre nivå än 2021, då reallönen per arbetad timme hade stigit till den hittills högsta nivån (se diagram 5b). Då hade reallönen inklusive boräntor (KPI) ökat med ca 70 procent jämfört med 1995. Om effekterna av hushållens räntekostnadsutveckling exkluderas (KPIF) hade reallönen stigit med ca 55 procent.

Diagram 5b. Reallöner 1993-
Index, 1995 = 100

Anmärkning: baseras på definitiva löneutfall januari 2023 - juli 2023 och preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden augusti 2023 - jul 2024. Säsongrensade värden.

Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

Reallönen under olika avtalsperioder

Sedan nuvarande kollektivavtal inom industrin började gälla i april 2023 har reallönerna beräknat med KPIF, det vill säga då boräntekostnader räknas bort från inflationen, hittills stigit med **3,9 procent** (se diagram 6a). Det är den snabbaste reallöneökningen som noterats vid motsvarande tidpunkt under 2000-talets olika avtalsperioder.

Då boräntekostnader räknas med i konsumentpriserna (KPI) har reallönen under innevarande avtalsperiod inom industrin hittills stigit med **2,1 procent** (se diagram 6b). Det är en större ökning än vid motsvarande tidpunkt i avtalsperioderna med start 2007, 2010, 2017 och 2020. Under avtalsperioderna med start 2012, 2013, 2016 och 2017 tenderade dock allt lägre räntor att höja reallönerna mer beräknat med KPI än med KPIF.

Diagram 6a. Reallön (KPIF) i Sverige efter antalet månader med respektive industrimärke under 2000-talet
Procentuell förändring jämfört med avtalsperiodens start

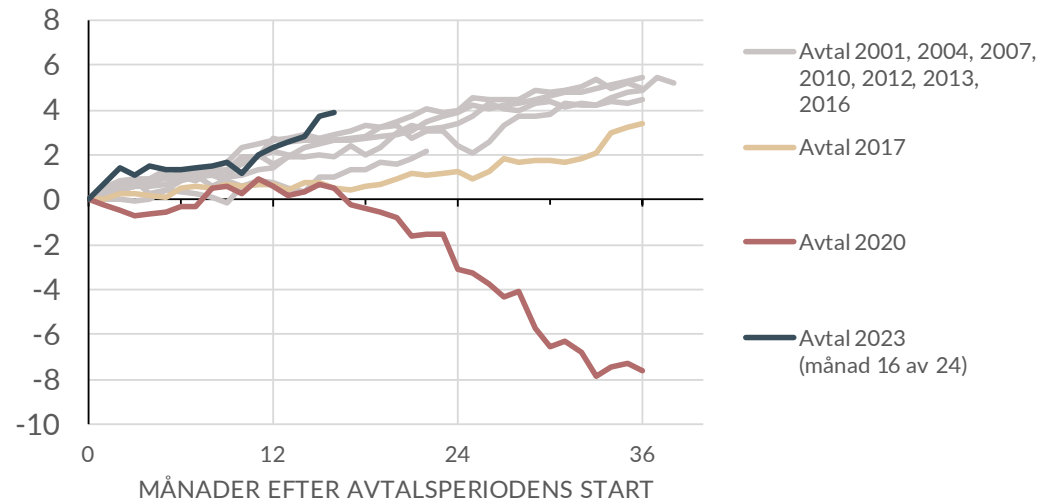
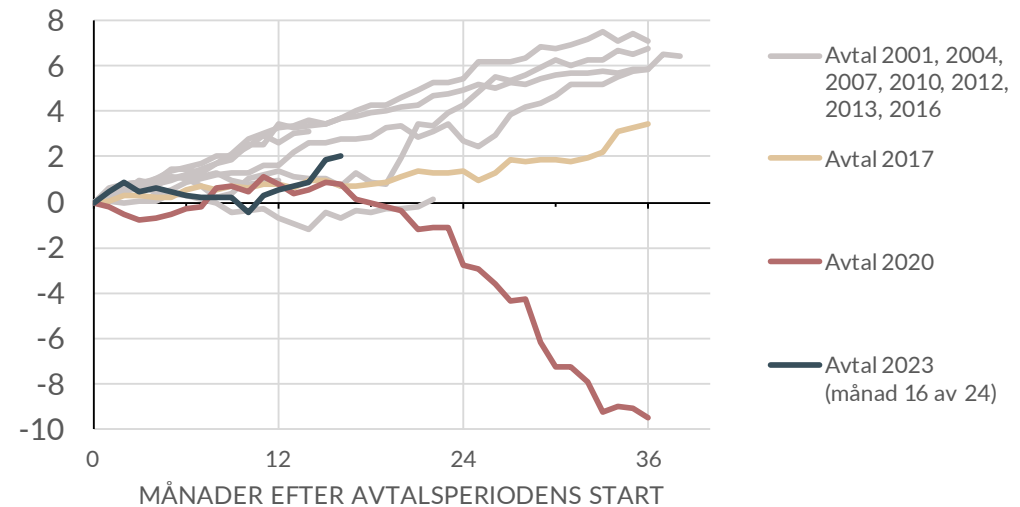

Diagram 6b. Reallön (KPI) i Sverige efter antalet månader med respektive industrimärke under 2000-talet
Procentuell förändring jämfört med avtalsperiodens start

Anmärkning: Reallönenivån i hela ekonomin jämfört med reallönenivån innan löptiden för industrins centrala kollektivavtal. Start- och slutdatum för respektive avtalsperiod återfinns i tabell A3. Avtal 2020 avser här perioden april 2020-mars 2023. Notera att många kollektivavtal har andra start- och slutpunkter än industrins avtal.

Källa: Medlingsinstitutet och SCB.

Appendix 1: tabeller

Tabell A1. Löner, inflation och reallöner under året

Årlig procentuell förändring

	Lön	Inflation (KPIF)	Reallön (KPIF)	Inflation (KPI)	Reallön (KPI)
2024-01	4,4	3,3	1,1	5,4	-1,0
2024-02	4,3	2,5	1,8	4,5	-0,2
2024-03	4,6	2,2	2,4	4,1	0,5
2024-04	4,2	2,3	1,9	3,9	0,3
2024-05	3,7	2,3	1,4	3,7	0,0
2024-06	4,0	1,3	2,7	2,6	1,4
2024-07	4,1	1,7	2,4	2,6	1,5

Anmärkning: baseras på definitiva löneutfall januari 2023 - juli 2023 och preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden augusti 2023 - juli 2024.

Källa: Medlingsinstitutet.

Tabell A2. Löner, inflation och reallöner:

Årlig procentuell förändring

	Lön	Inflation (KPIF)	Reallön (KPIF)	Inflation (KPI)	Reallön (KPI)
1980-talet	7,8	8,2	-0,4	7,9	-0,1
1990-talet	4,6	3,7	0,9	3,3	1,3
2000-talet	3,6	1,8	1,8	1,5	2,1
2010-talet	2,6	1,4	1,2	1,1	1,5
2020	2,1	0,5	1,6	0,5	1,6
2021	2,6	2,4	0,2	2,2	0,4
2022	2,7	7,7	-5,0	8,3	-5,6
2023*	3,8	6,0	-2,2	8,6	-4,8
2024*	4,2	2,2	2,0	3,8	0,4

Anmärkning: *) Baseras på definitiva löneutfall januari 2023 - juli 2023 och preliminära löneutfall respektive modellskattningar för perioden augusti 2023 - juli 2024.

Källa: Medlingsinstitutet.

Tabell A3. Avtalsperioder och centralt avtalade kostnadsökningar inom industrin

Antal månader och procent

Startår	Löptid, industrins avtal	Antal månader	Industrins avtalade kostnadsökningar för hela perioden	Industrins kostnadsökningar omräknat i årstakt
1998	jan 1998 - jan 2001	37	8,7	2,8
2001	feb 2001 - mar 2004	38	8,5	2,7
2004	apr 2004 - mar 2007	36	7,3	2,4
2007	apr 2007 - mar 2010	36	10,2	3,4
2010	apr 2010 - jan 2012	22	3,2	1,7
2012	feb 2012 - mar 2013	14	3,0	2,6
2013	apr 2013 - mar 2016	36	6,8	2,3
2016	apr 2016 - mar 2017	12	2,2	2,2
2017	apr 2017 - mar 2020	36	6,5	2,2
2020	apr 2020 - okt 2020	7	-	-
2020	nov 2020 - mar 2023	29	5,4	2,2
2023	apr 2023 - mar 2025	24	7,4	3,7

Anmärkning: Kostnadsökningarna för avtalsperioderna som helhet är okedjade värden, vilken innebär att ränta-på-ränta effekterna av de årsvisa höjningarna inte är inkluderade.

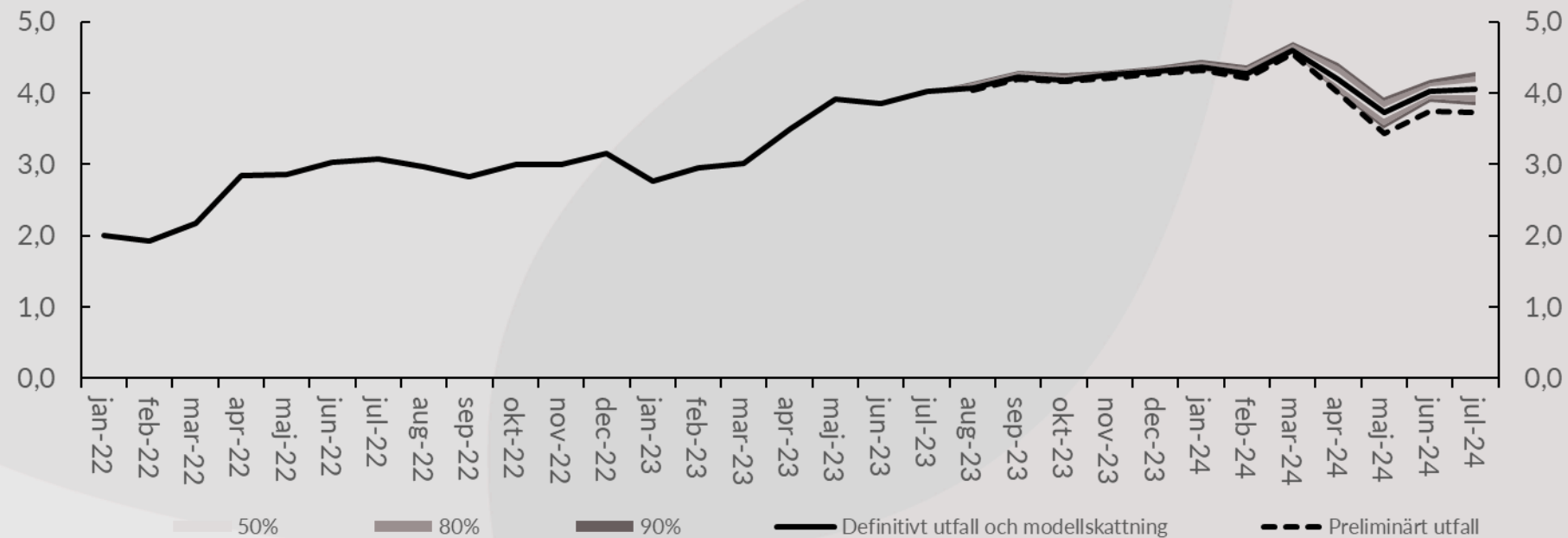
Källa: Medlingsinstitutet.

Appendix 2: Skattning av retroaktiv lön

Vid varje nytt månadsutfall uppskattar Medlingsinstitutet med hjälp av statistiska metoder vilken definitiv löneökningstakt som de preliminära utfallen indikerar. **Diagram A1** visar osäkerhetsband tillsammans med de senaste utfallen som fortfarande är preliminära.

Osäkerhetsbanden är intervall inom vilka vi förväntar oss att den definitiva löneökningstakten sannolikt hamnar. Med 90 procents sannolikhet väntas löneökningstakten i juli 2024 landa inom intervallet **3,82 –4,29 procent**.

Diagram A1. Löner i hela ekonomin, modellprognos och osäkerhetsband
Årlig procentuell förändring

Anmärkning: För en mer detaljerad beskrivning av den statistiska metoden och de senaste skattningarna, se analysunderlag på www.mi.se
Källa: Medlingsinstitutet

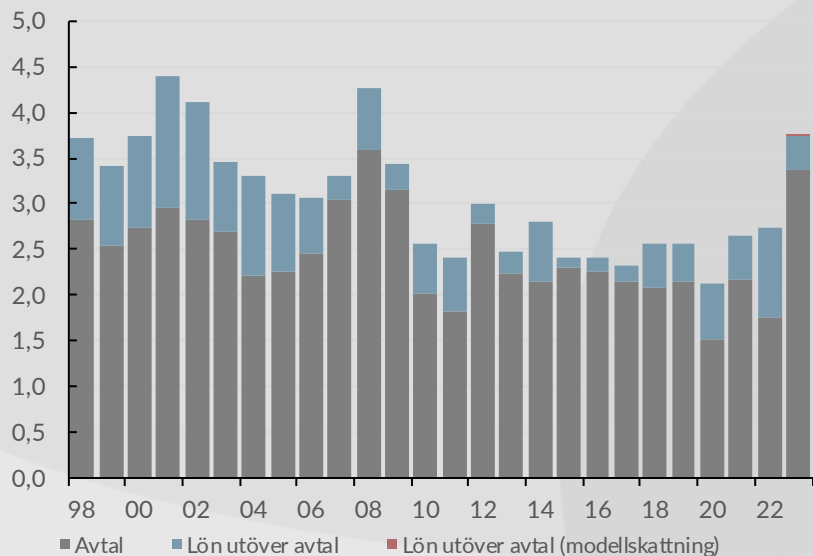
Appendix 3: Löneutveckling per år 2000-2023

Lönerna väntas ha ökat med **3,8 procent** 2023 när statistiken blir definitiv (se diagram A2). Under det första kvartalet samma år steg dock lönerna med i genomsnitt 2,1 procent till följd av tidsprofilen i många kollektivavtal. De tre avslutande kvartalen 2023 ökade däremot lönerna med i genomsnitt 4,1 procent jämfört med året innan.

De senaste tre åren har lönerna ökat snabbare i privat än i offentlig sektor (se diagram A3). Innan dess, 2015-2020, steg istället lönerna i offentlig sektor snabbare än i privat sektor (se diagram A3). Sett till hela 2000-talet sammantaget har lönerna ökat något snabbare i offentlig sektor jämfört med privat sektor.

Diagram A2. Löner i hela ekonomin

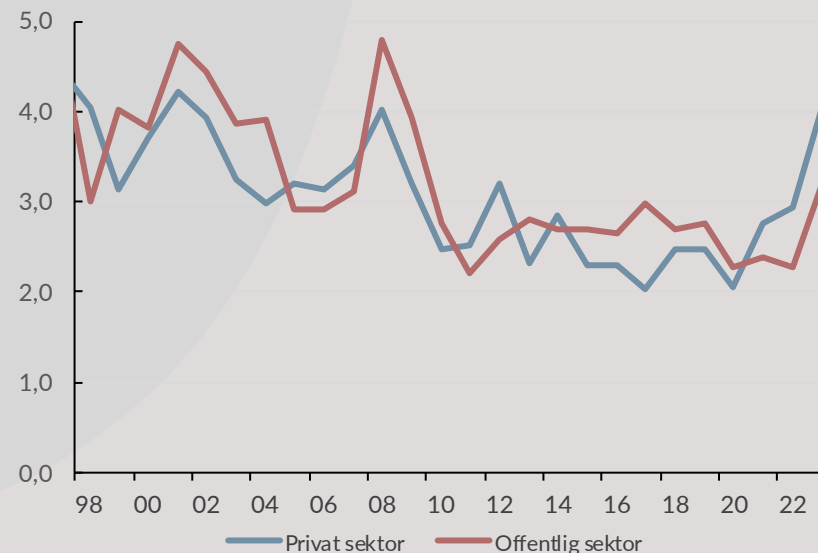
Årlig procentuell förändring

Källa: Medlingsinstitutet

Diagram A3. Lön efter sektor

Årlig procentuell förändring

Källa: Medlingsinstitutet

Appendix 4: Om avtalsstatistiken

I den officiella lönestatistiken samlas enbart faktiska löner in. Statistiken för centralt avtalade löneökningar framställer Medlingsinstitutet separat genom sammanvägningar av uppgifter från representativa kollektivavtal.

Notera att industrins kostnadsmärke avser alla kostnader som är kopplade till arbetsinsatsen, där lön endast är en av komponenterna.

Det finns alltid en osäkerhet om statistiken över centrala löner är representativ för hela löntagarkollektivet, eftersom uppgifter om löneökningar enligt kollektivavtal inte samlas in i den officiella lönestatistiken. De månadsvisa siffror som avser de centrala avtalens löneökningstakt har dock varit behäftade med förhöjd osäkerhet under hela perioden april 2020 – april 2022.

Det beror på att det är särskilt svårt att mäta effekterna av att lönerevisionstidpunkterna stuvades om under pandemin. Det gäller framför allt anställda som antingen saknar kollektivavtal, eller vars löner regleras via kollektivavtal utan angivna lönenivåer eller löneökningstakter (så kallade sifferlösa avtal).

I den sammanvägda statistiken över centralt avtalade löner antar vi att avtalade löneökningar för dessa anställda följer det aktuella industrimärket. Sådana antaganden bygger dock på att det finns ett industrimärke som fått genomslag i de flesta branscher. Detta var inte fallet under perioden april 2020 – april 2022, vilket har lett till både över- och underskattningar av restposten ("löneglidningen") för enskilda månader. Under hela den aktuella perioden sammantaget har sådana fel tagit ut varandra.

Den månadsvisa avtalsstatistiken över centralt avtalade löneökningar är justerad för tjänstemän totalt i privat sektor under perioden april 2020 – april 2022. Detta påverkar även de avtalade löneökningarna för privat sektor som helhet och för hela ekonomin under samma period.

MEDLINGS- INSTITUTET

Kontakt:

Petter Hällberg

Makroekonomisk analys

petter.hallberg@mi.se

Telefon: 070-272 26 40

Medlingsinstitutet

Box 1236

111 82 Stockholm

Telefon: 08-545 292 40

Webbplats: www.mi.se

Foto: Andrey Popov